T088 TKL 6 (19) Luận Phật Địa Kinh Q5

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 313

LUAÄN VEÀ KINH PHAÄT ÑÒA

QUYEÅN 5

Kinh: “Laïi nhö chieác göông troøn vôùi beà maët hoaøn trong saùng, ôû taát caû moïi nôi laøm duyeân nöông töïa cho caùc aûnh töôïng phaùt khôûi roõ raøng... Nhö vaäy, trí Ñaïi vieân caûnh cuûa Nhö Lai, khoâng ñoaïn tuyeät voâ löôïng nhöõng haønh thieän trong saùng, laøm duyeân nöông töïa cho hình aûnh caùc trí phaùt khôûi khaép nôi, ñoù laø aûnh töôïng caùc trí cuûa Thanh vaên thöøa, aûnh töôïng caùc trí cuûa Ñoäc nhaát giaùc Thöøa, aûnh töôïng caùc trí cuûa Ñaïi thöøa voâ thöôïng. Vì muoán laøm cho nhöõng ngöôøi Thanh vaên Thöøa nöông vaøo Thanh vaên thöøa maø giaûi thoaùt, ngöôøi Ñoäc nhaát giaùc nöông vaøo Ñoäc giaùc Thöøa maø giaûi thoaùt, ngöôøi Ñaïi thöøa nöông vaøo voâ thöôïng thöøa maø giaûi thoaùt.” Luaän: Theá naøo laø moät trí, baát cöù khi naøo cuõng coù khaû naêng phaùt sinh aûnh töôïng caùc phaùp cuûa Nhaát thieát trí..., trong ba Thöøa? Giaûi thích vaán naïn naøy cho neân noùi: Laïi nhö chieác göông troøn vôùi beà maët hoaøn toaøn trong saùng... Nhö göông troøn cuûa theá gian vì soi khaép cho neân taát caû aûnh töôïng ñeàu xuaát hieän beà maët trong saùng cuûa göông, neáu tieáp tuïc laøm theâm caùc loaïi trong saùng khaép tröôùc-sau vaø hai beân cuûa beà maët chieác göông aáy, thì ôû taát caû moïi giôùi ñeàu coù theå laøm duyeân hieän roõ taát caû hình aûnh voán coù. Göông trí cuõng vaäy, taát caû Nhö Lai khi coøn laøm Boà-taùt, tuy coù chuûng taùnh, nhöng vì bò chöôùng ngaïi che laáp, cho neân chöa coù khaû naêng sinh khôûi taát caû aûnh töôïng khaép caùc phaùp cuûa Nhaát thieát trí... trong ba Thöøa. Sau ñoù sieâng naêng tinh tieán tu taäp khoâng giaùn ñoaïn voâ löôïng nhöõng haønh thieän trong saùng. Ñeán khi ñònh Kim cang duï hieån hieän tröôùc maét, rôøi xa taát caû chöôùng ngaïi maø ñöôïc thanh tònh vieân maõn, coù khaû naêng sinh khôûi trí..., cuûa khaép ba Thöøa. Taát caû aûnh töôïng khoâng giaùn ñoaïn thì phöông xöù khoâng coøn phaân chia giôùi haïn, voâ löôïng haønh thieän ñeán luùc thaønh töïu nhö traûi qua voâ löôïng thôøi gian.

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 314

Ñaây laø noùi veà phaàn vò cuûa nhaân bao truøm taát caû moïi nôi, traûi qua voâ löôïng thôøi gian chòu khoù tu taäp moïi coâng haïnh, loaïi boû chöôùng ngaïi laøm cho trí Ñaïi vieân caûnh heát söùc trong saùng, coù theå phaùt sinh moïi aûnh töôïng cuûa trí ba Thöøa. Laïi nöõa, chính laø göông trí truøm khaép nôi choán, luoân luoân rôøi xa moïi thöù nhô baån, caùc loaïi haïnh ñöùc ñeàu vieân maõn, trang nghieâm vaø thanh tònh voâ cuøng, coù khaû naêng khôûi hieän taát caû hình aûnh baát cöù ôû ñaâu vaø khi naøo. Nhö noùi ñònh Kim cang duï thuø thaéng ñaõ ñoaïn tuyeät taát caû caùc chöôùng, chöùng ñöôïc trí Ñaïi vieân caûnh cuûa Nhö Lai, caùc loaïi coâng ñöùc ñeàu vieân maõn, trang nghieâm vôùi taát caû moïi nôi. Laïi nöõa, trong voâ löôïng thôøi gian, trí naøy coù theå khôûi hieän taát caû aûnh töôïng cuûa ba Thöøa. ÔÛ ñaây yù noùi: Moãi thieän caên rieâng bieät ñöôïc thaønh thuïc khaùc nhau. Khi ñaïo thuø thaéng phaùt sinh trí Ñaïi vieân caûnh hoaëc-gaàn, hoaëc xa tuøy theo söï thích öùng cuûa noù ñeå laøm thaønh duyeân maïnh meõ. Vôùi chuûng taùnh quyeát ñònh, ñeàu döïa vaøo Thöøa cuûa mình maø ñöôïc xuaát ly. Ñoái vôùi chuûng taùnh baát ñònh thì hoaëc döïa vaøo Ñaïi thöøa, hoaëc döïa vaøo caùc Thöøa khaùc maø ñöôïc xuaát ly. Noùi xuaát ly, töùc laø Nieát-baøn. Nhöõng ngöôøi thuoäc ba Thöøa thöôøng duøng chuûng taùnh cuûa mình laøm nhaân duyeân, göông trí cuûa Nhö Lai laøm taêng thöôïng duyeân, sieâng naêng tinh tieán vaän duïng phöông tieän tu taäp tö löông daãn daét phaùt sinh Thaùnh ñaïo, boû chöôùng phieàn naõo vaø chöôùng sôû tri, tuøy theo caên cô thích hôïp, ñeàu chöùng ñöôïc Nieát-baøn. Chuûng taùnh quyeát ñònh Thanh vaên vaø Ñoäc giaùc ñeàu an truù trong quaû vò Voâ hoïc, vì öa caûnh tòch dieät, phaùt khôûi haønh nghieäp laøm taêng ích cho chöôùng phieàn naõo naûy sinh ñeàu döùt tröø heát. Phieàn naõo cuûa nghieäp tröôùc ñaõ chieâu caûm nôi thaân taâm, ñeàu tuøy yù daäp taét, khoâng coøn thoï sinh vì khoâng nöông töïa nôi naøo, taát caû chuûng töû cuûa caùc haønh höõu vi-höõu laäu-voâ laäu, ñeàu tuøy thuaän ñoaïn dieät, chæ coù haønh chuyeån y khoâng coøn töôùng hyù luaän, xa lìa nhô baån, ñaït ñöôïc phaùp giôùi thanh tònh cuûa Chaân nhö, thaân giaûi thoaùt töï taïi, goïi laø caûnh giôùi Nieát-baøn voâ dö y, thöôøng truù yeân vui, hoaøn toaøn tòch dieät, khoâng rôi vaøo soá ñoâng, khoâng theå nghó baøn ñöôïc, ñoàng vôùi caùc Nhö Lai. Nhöng khoâng coù ñöôïc coâng ñöùc voâ laäu, höõu vi ñeå trang nghieâm, khoâng coøn tieáp tuïc thöïc haønh söï nghieäp ñem laïi lôïi ích yeân vui cho höõu tình, cho neân khoâng ñoàng vôùi Nhö Lai. Chuûng taùnh baát ñònh Thanh vaên-Ñoäc giaùc an truù trong quaû vò Voâ hoïc, tuy khoâng coù phieàn naõo, maø öa Boà-ñeà, nhôø nguyeän löïc cuûa ñònh, ñeå laïi thaân noái tieáp nhau tu taäp haïnh Ñaïi thöøa, cho ñeán chöùng ñöôïc ñònh

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 315

Kim cang duï, taát caû chöôùng ñeàu dieät, chöùng ngoä ba thaân Phaät. Tuy coù coâng ñöùc voâ laäu, höõu vi, nhöng vì khoâng toàn taïi thaân-taâm höõu laäu, cho neân chöùng ñöôïc coõi ñaïi Nieát-baøn voâ dö y. Döïa, nghóa laø thaân-taâm höõu laäu cuûa ba coõi. Neáu caùc Boà-taùt khi ñoaïn tuyeät hai chöôùng, ñeàu chöùng

ñöôïc heát quaû vò Phaät, thì ñöôïc goïi laø chöùng ñaïi Nieát-baøn voâ dö y. Vì vaäy, haøng Nhò thöøa tröôùc heát phaûi chöùng Nieát-baøn höõu dö y, veà sau môùi tieán vaøo Nieát-baøn voâ dö y. Khi Boà-taùt môùi chöùng Nhö Lai ñòa, thì ñaõ chöùng ngoä mau leï hai caûnh giôùi ñaïi Nieát-baøn, vì ñaõ döùt saïch höõu laäu cuûa thaân-taâm, goïi laø voâ dö y. Vaãn coøn coù bieán hoùa gioáng nhö töôùng höõu laäu, vì thaân-taâm toàn taïi goïi laø höõu dö y. Vì Bi vaø Trí khoâng ñoaïn tuyeät quaû vò ñaõ ñöôïc chöùng ñaéc, cuõng goïi laø khoâng an truù trong caûnh giôùi ñaïi Nieát-baøn. Nieát-baøn töùc laø nghóa vónh vieãn tröø chöôùng trong Theå Chaân nhö, do tueä voâ laäu choïn löïa chaân lyù, ñoaïn tuyeät caùc taïp nhieãm maø chöùng ñaéc, cuõng goïi laø Traïch dieät. Nhö vaäy, traïch dieät ôû trong thöïc teá Chaân nhö, laø taïm thôøi thi thieát maø coù chöù khoâng coù vaät thaät söï naøo khaùc ñeán nôi cuoái cuøng, goïi laø Nieát- baøn. Vì khoâng coøn muïc tieâu höôùng ñeán. Vì khoâng coù söï xuù ueá, do lìa khoûi söï vaây buoäc, ra khoûi röøng daøy ñaëc, goïi laø Nieát-baøn. Thanh vaên, Ñoäc giaùc coøn coù taäp khí cuûa chöôùng sôû tri chöa dieät laøm sao chöùng ñöôïc Nieát-baøn cuoái cuøng? Coøn taäp khí cuûa chöôùng sôû tri laø vì khoâng bieát chöù khoâng phaûi laø nhieãm oâ, chæ chöôùng ngaïi quaû Boà-ñeà, khoâng chöôùng ngaïi Nieát-baøn. Vì khoâng coù phieàn naõo cho neân khoâng taùi sinh. Neáu khoâng coù nguyeän löïc hoài taâm höôùng veà Ñaïi thöøa ñeán quaû vò Voâ hoïc, thì khi ñaõ heát soá löôïng tuoåi thoï phaûi vónh vieãn nhaäp tòch dieät. Kinh: “Nhö aûnh lôùn coù theå coù ñöôïc trong göông troøn. Nghóa laø aûnh cuûa taát caû maët ñaát, nuùi lôùn, caây to, cung ñieän, nhaø cöûa roäng lôùn nhöng göông troøn naøy khoâng gioáng vôùi phaàn löôïng kia. Nhö vaäy, treân trí vieân caûnh cuûa Nhö Lai, töø ñòa Cöïc hyû cho ñòa ñeán Phaät, aûnh cuûa trí coù theå coù ñöôïc vaø cuøng vôùi taát caû aûnh cuûa trí theá gian- xuaát theá gian coù theå coù ñöôïc, nhöng trí vieân caûnh khoâng phaûi laø phaàn löôïng cuûa caùc phaùp ñoù”. Luaän: Neáu trí vieân caûnh coù theå khôûi hieän aûnh töôïng cuûa trí thì phaûi ñoàng vôùi söï khaùc bieät cuûa phaàn löôïng kia, coù theå coù ñöôïc khoâng? Giaûi thích vaán naïn naøy neân noùi: Nhö aûnh lôùn, coù theå coù ñöôïc trong göông troøn, nghóa laø aûnh cuûa taát caû maët ñaát..., nhö göông troøn cuûa theá gian, tuy coù theå laøm duyeân ñeå khôûi hieän aûnh cuûa maët ñaát..., nhöng göông

troøn naøy khoâng gioáng vôùi phaàn löôïng kia. Trong moät chieác göông nhoû, hieän leân nhieàu aûnh to lôùn nhö nuùi... coù theå coù ñöôïc. Ña soá aûnh nhoû nhö ñaù... hieän ra trong moät taám göông to, coù theå coù ñöôïc. Tuy coù hình ngaên ngaïi, nhöng soá löôïng cuûa caùc aûnh lôùn-nhoû ñeàu khoâng gioáng nhau. Göông trí cuõng nhö vaäy. Tuy khôûi hieän aûnh töôïng cuûa caùc trí theá gian, xuaát theá gian, khoâng coù hình theå ngaên ngaïi, nhöng khoâng gioáng vôùi soá löôïng lôùn nhoû cuûa aûnh trí kia. Do nhaân duyeân naøy maø göông trí cuûa chö Phaät goïi laø kho taøng cuûa Ñaïi Trí, vì noù laø caên baûn cuûa trí theá gian vaø xuaát theá gian. Nhö noùi: Ñöùc Theá Toân ñaõ chöùng thaønh göông trí cuûa kho taøng Ñaïi Trí, vì noù coù theå sinh ra Nhaát thieát trí. Neân bieát trong naøy laáy teân trí ñeå noùi ñeán taát caû coâng ñöùc, vì göông trí naøy töông öng vôùi Thöùc thanh tònh, ñaày ñuû taát

caû chuûng töû cuûa coâng ñöùc lôïi mình vaø lôïi ngöôøi. Noù coù khaû naêng laøm nhaân duyeân sinh ra aûnh töôïng cuûa trí..., cho chính mình vaø laøm taêng thöôïng duyeân ñeå sinh ra aûnh töôïng cuûa trí..., trong thaân ngöôøi khaùc. Do göông trí naøy coù theå bieán hieän thaân, sinh ra trí thuyeát phaùp, vaø laàn löôït sinh ra aûnh cuûa trí..., nôi ngöôøi khaùc. Hoaëc naêng löïc Töø Bi, theä nguyeän huaân taäp maø ñöôïc hoaøn thaønh, tuøy yù ñeå laøm duyeân taêng thöôïng cho phaùp thieän cuûa trí..., nôi ngöôøi khaùc, laøm cho phaùp thieän cuûa trí..., nôi thaân ngöôøi khaùc ñöôïc sinh tröôûng deã daøng. Vì vaäy Kinh: Taát caû chuùng sinh voán coù phaùp thieän vaø quaû vò thuø thaéng, ñeàu laø do naêng löïc cuûa Töø Bi vaø theä nguyeän cuûa Nhö Lai taêng thöôïng maø ñöôïc phaùt sinh. Kinh: “Laïi nhö göông troøn laø duyeân khôûi hieän tính chaát aûnh töôïng chöù khoâng phaûi laø nôi che laáp tính chaát aûnh töôïng. Nhö vaäy, trí Ñaïi vieân caûnh cuûa Nhö Lai laø duyeân khôûi hieän trí aûnh cuûa chuùng sinh, chöùkhoâng phaûi thuoäc veà baïn döõ, nghe phaùp khoâng chaân chaùnh, laøm trôû ngaïi trí aûnh cuûa chuùng sinh, vì chuùng khoâng phaûi laø phaùp khí”. Luaän: Neáu trí Vieân caûnh cuûa Nhö Lai giuùp cho ba Thöøa ñeàu ñöôïc xuaát ly maø sinh ra aûnh töôïng cuûa caùc trí, cuõng do naêng löïc cuûa Töø Bi-theä nguyeän huaân tu maø trôû thaønh taêng thöôïng duyeân xuaát sinh aûnh töôïng cuûa trí theá gian-xuaát theá gian, thì taïi sao chaùnh trí cuûa caùc ngoaïi ñaïo theá gian laïi khoâng theå sinh ra nhaân duyeân thöôøng hoøa hôïp vôùi trí. Caùc ngoaïi ñaïo... coù phaûi laø khoâng ñieân ñaûo chaêng? Giaûi thích vaán naïn naøy cho neân noùi: Laïi nhö göông troøn laø duyeân khôûi hieän tính chaát aûnh töôïng chöù khoâng phaûi laø nôi che laáp tính chaát aûnh töôïng... Nhö chieác göông troøn cuûa theá gian, tuy coù khaû naêng laøm

duyeân hieän leân caùc aûnh töôïng, nhöng göông khoâng phaûi laø duyeân laøm caûn trôû hình boùng, maø töôøng vaùch môùi caûn trôû, taát caû hình boùng. Göông trí cuûa Nhö Lai cuõng laïi nhö vaäy. Tuy coù khaû naêng laøm duyeân sinh ra aûnh töôïng cuûa trí, nhöng khoâng phaûi thuoäc veà nôi yeâu thích cuûa aùc tri thöùc. Hoï ham nghe taø phaùp gaây caûn trôû, aûnh cuûa trí laøm duyeân phaùt sinh bôûi vì taùc ñoäng cuûa aùc tri thöùc kia chaúng phaûi laø ñieàu coù theå theâm söùc cho ngöôøi coù loøng nghe chaùnh phaùp. Vì vaäy, Thaùnh ñaïo khoâng naûy sinh vôùi ngoaïi ñaïo, ngoaïi ñaïo thöôøng oâm loøng ñieân ñaûo, laøm toån thöông vaø phaù hö chuûng töû cuûa phaùp thieän, coøn chuûng töû cuûa phaùp aùc thì gaëp duyeân toát ñeå phaùt sinh. Taát caû chuùng sinh töø voâ thæ ñeán nay, thôøi gian tu taäp ñieàu thieän thì ít maø thôøi gian gaây taïo vieäc aùc thì nhieàu. Do ñoù, phaùp thieän duø coù gaëp duyeân maïnh meõ maø cuõng khoù coù theå sinh tröôûng, phaùp aùc duø gaëp moät ít duyeân beân ngoaøi taùc ñoäng nhöng coù theå buøng phaùt döõ doäi. Kinh: “Laïi nhö chieác göông troøn laø duyeân khôûi hieän aûnh töôïng cuûa trí chöù khoâng phaûi laø nôi laøm môø toái tính chaát aûnh töôïng. Trí Ñaïi vieân caûnh cuûa Nhö Lai cuõng vaäy, laø duyeân khôûi hieän trí aûnh cuûa chuùng sinh, chöù khoâng phaûi laø nôi öa xaáu aùc ngu muoäi, vì nhöõng thöù aáy khoâng phaûi laø phaùp khí”. Luaän: Nhö duyeân beân ngoaøi gaây chöôùng ngaïi, khieán cho aûnh cuûa trí

khoâng phaùt sinh. Taäp quaùn öa vieäc hung döõ töø kieáp tröôùc laø duyeân beân trong, bò voâ minh ñen toái che khuaát cho neân aûnh cuûa trí khoâng khôûi hieän. Nhöõng ngöôøi öa chuoäng vieäc aùc, tuy taát caû phieàn naõo nhö tham lam-giaän döõ..., ñeàu buøng chaùy raát maõnh lieät, nhöng naëng neà nhaát laø si meâ. Vì khoâng nhaän bieát töôøng taän veà söï kieän thieän aùc-nhaân quaû-hôn keùm, khoâng bieát trong theá gian hieän coù chaùnh phaùp cuûa chö Phaät, luoân ñem laïi lôïi ích yeân vui cho taát caû chuùng sinh. Thöûa ruoäng raát toát laø Tam baûo luoân sinh tröôûng voâ löôïng coâng ñöùc phöôùc thieän cho taát caû theá gian vaø xuaát theá gian. Nhöng hoï khoâng muoán nghe phaùp vaø tieáp nhaän giaùo phaùp, khoâng thích quay veà nöông töïa. Ngöôïc laïi, hoï ham nghe phaùp taø vaïy cuûa ngoaïi ñaïo, khoâng lôïi ích, khoâng yeân vui, nöông töïa vaøo ñoù laøm taêng tröôûng vaø chuoác laáy moïi noãi khoå naõo do voâ löôïng nghieäp aùc cuûa caùc taø thaàn, haù khoâng phaûi laø do söùc ngaên che cuûa voâ minh toái taêm hay sao? Vì vaäy, che laáp ñieàu thieän thì voâ minh laø naëng nhaát, cho neân caàn phaûi sieâng naêng tu taäp trí tueä saùng suoát. Voâ minh naëng neà khoâng phaûi laø caên khí toát. Kinh: “Laïi nhö chieác göông troøn laø duyeân khôûi hieän tính chaát aûnh

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 318

töôïng chöù khoâng phaûi laø nôi choán caùch xa. Nhö vaäy, trí Ñaïi vieân caûnh cuûa Nhö Lai laø duyeân khôûi hieän trí aûnh cuûa chuùng sinh-khoâng phaûi laø nôi choán taïo phaùp baát tònh, chieâu caûm söï thieáu thoán chaùnh phaùp cuûa chuùng sinh baát tín vì caùc loaïi ñoù khoâng phaûi laø phaùp khí”. Luaän: Do söùc maïnh nôi chöôùng ngaïi cuûa hai duyeân trong ngoaøi nhö vaäy, cho neân aûnh cuûa trí khoâng phaùt sinh. 1. Do nghieäp taïo töø ñôøi tröôùc ñaõ chieâu caûm ñeán söï thieáu thoán giaùo phaùp cho neân khieán trong raát nhieàu thôøi kyø khoâng ñöôïc nghe chaùnh phaùp. Nghóa laø trong ñôøi tröôùc ñaõ huûy baùng chaùnh phaùp. Do nghieäp chöôùng naøy, cho neân traûi qua voâ löôïng kieáp khoâng ñöôïc nghe phaùp cuûa Phaät. Bôûi vì khoâng nghe chaùnh phaùp cuûa chö Phaät, laø chöôùng cuûa quaû nghieäp kia. AÛnh töôïng cuûa trí kia khoâng ñöôïc naûy sinh bôûi vì khoâng ñöôïc nghe chaùnh phaùp. Töï theå cuûa aûnh-trí kia ñaõ khoâng coù thì laøm sao coù theå goïi laø huûy baùng chaùnh phaùp? Quaû baùo theá naøo? Coù theå taïo chöôùng ngaïi, coù theå naûy sinh aûnh töôïng cuûa trí, khoâng noùi laø chuùng sinh kia khoâng nghe chaùnh phaùp laø quaû baùo, laø chöôùng ngaïi. Nhöng noùi laø do chuùng sinh chieâu caûm ñeán söï thieáu thoán giaùo phaùp maø coù tình traïng ñoù, cho neân khoâng theå nghe nhaän chaùnh phaùp. Thaân taâm ngu si ñaàn ñoän, khoâng ñuû caùc caên... laø quaû baùo, laø chöôùng ngaïi. 2. Do khoâng tin töôûng, laø khoâng coù chuûng taùnh, khoâng coù phaùp Nieát-baøn, khoâng öa Nieát-baøn, khoâng coù chuûng töû cuûa Thaùnh ñaïo xuaát theá gian. Ñoái vôùi söï chöùng ngoä Chaân nhö, coøn coù chöôùng cuoái cuøng. Khi nghe phaùp xuaát theá ñeàu khoâng tin töôûng tieáp nhaän, hoaøn toaøn khoâng chöùng ñöôïc Nieát-baøn cuûa ba Thöøa. Nhö vaäy, taát caû thaân taâm noái tieáp nhau ñeàu khoâng thanh tònh, vì khoâng phaûi laø phaùp khí cuûa baäc Thaùnh, cho neân taïm thôøi hoaøn toaøn khoâng phaùt sinh aûnh - trí cuûa coâng ñöùc xuaát theá gian. Ví nhö nöôùc vaån ñuïc nhô

nhôùp, khoâng theå loä baøy hình boùng cuûa traêng. Göông trí cuõng vaäy, ai khoâng tin töôûng thì aûnh töôïng cuûa trí khoâng theå phaùt sinh. Nhö vaäy, noùi giaûn löôïc veà Trí Ñaïi vieân caûnh goàm coù chín loaïi töôùng thuø thaéng. Coøn laïi nhöõng trí khaùc, nghóa laø töôùng huaán töø, töôùng khoâng phaân bieät, töôùng chöôùng ngaïi thanh tònh, töôùng döïa vaøo nhaân duyeân phaùt sinh trí aûnh, töôùng khoâng coù ngaõ sôû-khoâng coù gì thaân nhaän, töôùng khoâng queân taát caû caùc caûnh ñaõ nhaän bieát, töôùng luoân luoân khaép moïi nôi phaùt sinh trí aûnh, töôùng coù naêng löïc phaùt sinh Nhaát thieát caên baûn, töôùng ñoái vôùi haïng khoâng phaûi laø phaùp khí thì khoâng coù naêng löïc phaùt sinh. ÔÛ ñaây coù ba loaïi khoâng phaûi laø phaùp khí cuûa baäc Thaùnh:

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 319

1. Gaàn guõi tri thöùc khoâng toát, nghe phaùp khoâng chaân chaùnh, taïm thôøi coù chöôùng ngaïi, khoâng phaûi laø phaùp khí cuûa baäc Thaùnh. 2. Vì bò chöôùng ngaïi do phieàn naõo, si meâ, khoâng phaûi laø phaùp khí cuûa baäc Thaùnh. 3. Vì bò chöôùng ngaïi do nghieäp chöôùng raát naëng vaø khoâng coù chuûng töû cuûa Thaùnh ñaïo xuaát theá, qua thôøi gian laâu daøi ñeán cuoái cuøng khoâng phaûi laø phaùp khí cuûa baäc Thaùnh. Ba loaïi nhö vaäy goïi chung laø töôùng ñoåi vôùi haïng khoâng phaûi laø phaùp khí thì khoâng coù naêng löïc phaùt sinh, thuoäc töôùng thöù chín. Kinh: “Laïi nöõa, naøy Boà-taùt Dieäu sinh! Trí bình ñaúng taùnh laø do möôøi loaïi töôùng thaønh töïu vieân maõn”. Luaän: Trí bình ñaúng taùnh do möôøi loaïi töôùng thaønh töïu vieân maõn, neân bieát möôøi töôùng naøy chính laø quaû tu chöùng cuûa möôøi ñòa. Noùi toùm löôïc, trong moãi moãi ñòa ñeàu chöùng ngoä moät taùnh bình ñaúng, tu taäp thaønh töïu vieân maõn trí bình ñaúng taùnh cuûa Phaät ñòa. Vì vaäy maø noùi trí Bình ñaúng taùnh laø do möôøi loaïi töôùng thaønh töïu vieân maõn. Neáu noùi roäng, thì trong moãi moãi ñòa ñeàu chöùng ngoä voâ löôïng phaùp taùnh bình ñaúng, tu taäp thaønh töïu vieân maõn trí Bình ñaúng taùnh cuûa Phaät ñòa. Kinh: “Chöùng ñöôïc caùc töôùng taêng theâm söï vui möøng-yeâu thích, thaønh töïu vieân maõn phaùp taùnh bình ñaúng”. Luaän: Caùc töôùng, töùc laø caùc töôùng cuûa baäc Ñaïi só vaø caùc töôùng haûo tuøy thuoäc sai bieät, ñeàu goïi laø töôùng. Caùc töôùng nhö vaäy xa lìa töï taùnh cuûa bieán keá sôû chaáp cho neân goïi laø bình ñaúng. Kheá Kinh: Caùc töôùng cuûa baäc Ñaïi só, Nhö Lai ñaõ noùi bôûi vì khoâng phaûi laø töôùng, vì vaäy noùi laø caùc töôùng cuûa baäc Ñaïi só. Taêng thöôïng laø giaøu sang, töï taïi. Caùc uaån nhö saéc... ñeàu rieâng bieät, ñeàu khoâng phaûi laø söï giaøu sang töï taïi. Hoøa hôïp cuõng khoâng phaûi laø giaøu sang töï taïi, bôûi vì tính chaát rieâng bieät cuûa chuùng. Caùc phaùp khi hoøa hôïp thì khoâng buoâng boû töï taùnh. Neáu rôøi töï taùnh naøy, thì khoâng thaät coù Boå-ñaëc-giaø-la. Do ñoù taát caû söï giaøu sang, töï taïi, ñeàu xa lìa töï taùnh cuûa bieán keá sôû chaáp, cho neân goïi laø bình ñaúng. Kheá kinh noùi: Baïch Theá Toân! Hoâm nay con ñaõ hieåu roõ, taát caû vì Voâ ngaõ cho neân khoâng coù giaøu, khoâng coù ngheøo. Vui möøng-yeâu thích, laø söï vui möøng meán yeâu hieän coù do söùc cuûa bieán keá. Tuøy thuaän vôùi phaùp yeâu meán kia thì phaùt sinh hoan hyû, traùi ngöôïc vôùi phaùp yeâu meán thì caûm thaáy buoàn raàu lo laéng. Vì caùc phaùp

trong bieán keá sôû chaáp ñaõ khoâng coù, thì ñoái vôùi taát caû söï vui möøng-yeâu

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 320

meán trong bieán keá sôû chaáp cuõng khoâng coù cho neân goïi laø hieåu roõ veà bình ñaúng. Nhö vaäy, ñaõ noùi veà caùc töôùng taêng theâm söï vui möøng-yeâu meán ñoái vôùi phaùp taùnh bình ñaúng, goïi laø chöùng ñöôïc ñòa thöù nhaát. Boà-taùt laàn ñaàu tieân chöùng ñaéc phaùp taùnh bình ñaúng naøy, duøng phöông tieän tu taäp daàn daàn trong caùc ñòa noái tieáp, khieán ñöôïc lôùn maïnh theâm, sau cuøng ñeán Phaät ñòa thì thaønh töïu vieân maõn. Töø ñaây veà sau khoâng coøn taêng tröôûng. Do söï chöùng ngoä ñöôïc thaønh töïu vieân maõn cho neân trí Bình ñaúng taùnh môùi ñöôïc thaønh töïu vieân maõn. Söï thaønh töïu vieân maõn ôû ñaây, ñoái vôùi xöù thöù ba thì noùi laø söï bieán chuyeån thöù naêm, coøn taát caû cho neân noùi laø do nghóa thaønh töïu vieân maõn, lôøi noùi gioáng nhau cuøng moät loaïi töông öng cho neân noùi nhö vaäy. Kinh: “Chöùng ñöôïc phaùp taùnh bình ñaúng vieân maõn, thaønh töïu taát caû söï lónh thoï-duyeân khôûi”. Luaän: Duyeân khôûi coù hai; nghóa laø trong vaø ngoaøi. Duyeân khôûi beân trong nghóa laø möôøi hai chi Höõu nhö voâ minh... Duyeân khôûi beân ngoaøi nghóa laø taát caû söï vaät beân ngoaøi nhö haït gioáng-maàm... Trong thì neân duøng phaùp quaùn saùt veà haønh töôùng thuaän nghòch cuûa hai phaàn taïp nhieãm maø thanh tònh. Ngoaøi thì cho neân duøng phaùp quaùn saùt caùc haønh töôùng, vì caùi naøy coù caùi kia coù, vì caùi naøy sinh maø caùi kia sinh. Nghóa laø vì nhöõng chuûng töû coù cho neân nhöõng chuûng töû sinh, nhöõng maàm non coù ñöôïc cho neân nhöõng maàm non sinh ñöôïc. Hai duyeân khôûi naøy taát caû ñeàu vì coù nhaân cho neân coù quaû. Vì nhaân sinh cho neân quaû sinh. Nghóa khoâng coù taùc duïng laø nghóa cuûa duyeân khôûi. Nghóa Khoâng- Voâ ngaõ, nghóa khoâng coù Boå-ñaëc-giaø-la laø nghóa cuûa duyeân khôûi. Töï töôùng cuûa caùc nghóa duyeân khôûi nhö vaäy laø nhöõng gì ñaõ ñöôïc laõnh thoï cho neân goïi laø laõnh thoï. Hoaëc giaû nhôø höõu tình coù theå laõnh thoï cho neân goïi laø laõnh thoï. Caùc phaùp duyeân khôûi laø nhöõng gì ñaõ ñöôïc laõnh thoï. Taát caû duyeân khôûi laõnh thoï nhö vaäy, vì khoâng coù taùc duïng, vì Khoâng-Voâ ngaõ, vì khoâng coù Boå-ñaëc-giaø-la, xa lìa töï taùnh cuûa bieán keá sôû chaáp, goïi laø hieåu roõ veà bình ñaúng. Nhö vaäy, ñaõ noùi veà söï laõnh thoï taát caû duyeân khôûi trong phaùp taùnh bình ñaúng, cho neân goïi laø chöùng ñaéc. Do söï chöùng ñaéc naøy, theo nhö tröôùc tu taäp thaønh töïu vieân maõn, cho neân trí Bình ñaúng taùnh thaønh töïu vieân maõn. Phaùp taùnh bình ñaúng duyeân khôûi nhö vaäy töùc laø phaùp taùnh bình ñaúng cuûa taát caû phaùp. Nhö noùi vôùi Phaïm chí, taát caû phaùp taùnh töùc laø

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 321

phaùp taùnh duyeân sinh-duyeân khôûi. Giaùc ngoä ñaïo lyù naøy cho neân goïi laø Boà-ñeà. Nhö Ñöùc Phaät ñaõ nhaän thaáy taát caû phaùp taùnh nhö vaäy, töùc laø phaùp taùnh duyeân khôûi. Laïi nhö Kheá Kinh: Khoâng nhaän thaáy coù moät chuùt phaùp naøo xa lìa taùnh duyeân khôûi. Phaùp taùnh bình ñaúng duyeân khôûi trong naøy goïi laø taùnh duyeân khôûi. Döïa vaøo maät yù naøy maø noùi lôøi nhö vaäy:

Neáu thaáy duyeân khôûi thì thaáy phaùp taùnh, neáu thaáy phaùp taùnh thì thaáy chö Phaät. Thaät taùnh cuûa duyeân khôûi töùc laø nghóa thuø thaéng veà Phaùp vaø nghóa thuø thaéng veà Phaät. Phaùp taùnh bình ñaúng ñoái vôùi taát caû moïi nôi, ñeàu khoâng coù gì sai bieät cho neân noùi lôøi naøy. Kinh: "Chöùng ñöôïc söï xa lìa dò töôùng-khoâng phaûi laø töôùng, thì phaùp taùnh bình ñaúng thaønh töïu vieân maõn". Luaän: Vì töôùng cuûa caùc phaùp nhö saéc..., khoâng gioáng nhau maø ñoåi thay, tan hoaïi..., cho neân goïi laø dò töôùng. Xa lìa dò töôùng vôùi nhöõng gì rieâng bieät nhö vaäy, töùc laø töôùng chung. Töôùng chung nhö vaäy laáy gì laøm töôùng? Laáy khoâng phaûi laø töôùng (Phi töôùng) laøm töôùng. Nhö Kheá Kinh: Heát thaûy phaùp taùnh chæ coù moät töôùng, ñoù laø khoâng phaûi töôùng, khoâng phaûi töôùng (Phi töôùng) töùc laø phaùp taùnh bình ñaúng. Hieåu roõ veà bieán keá sôû chaáp nhö vaäy, taát caû phaùp taùnh cuoái cuøng vaø vónh vieãn khoâng coù phaùp taùnh bình ñaúng, cho neân goïi laø chöùng ñaéc. Do söï chöùng ñaéc naøy, theo nhö tröôùc, tu taäp thaønh töïu vieân maõn, cho neân trí Bình ñaúng taùnh thaønh töïu vieân maõn. Laïi coù thuyeát: Xa lìa dò töôùng töùc laø khoâng coù töôùng. Xa lìa khoâng phaûi töôùng (Phi töôùng) töùc laø khoâng coù töôùng khoâng coù. Khoâng coù vaø khoâng coù caùi khoâng coù thì goïi laø taùnh bình ñaúng. Ngoaøi ra nhö tröôùc ñaõ noùi. Kinh: "Vôùi taâm Ñaïi Töø cöùu giuùp roäng raõi, cho neân phaùp taùnh bình ñaúng thaønh töïu vieân maõn". Luaän: Töø coù ba loaïi: 1. Töø duyeân vôùi höõu tình. 2. Töø duyeân vôùi phaùp. 3. Töø voâ duyeân. Caùc Boà-taùt ôû phaàn vò môùi phaùt taâm, phaàn nhieàu ñeàu tu taäp taâm Töø duyeân vôùi höõu tình, ña soá laø höõu laäu, bôûi vì choïn caûnh giôùi höõu vi cuûa theá tuïc. Caùc Boà-taùt ôû phaàn vò tu taäp haïnh chaân chaùnh, phaàn nhieàu ñeàu tu taäp taâm Töø duyeân vôùi phaùp, cuõng ña soá laø höõu laäu.

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 322

Do laáy giaùo phaùp Ñaïi thöøa laøm caûnh giôùi tu taäp, cho neân caùc Boà- taùt..., chöùng ñöôïc Nhaãn voâ sinh, phaàn nhieàu ñeàu tu taäp taâm Töø khoâng duyeân. Tuy coù duyeân ñaõ ñöôïc duyeân laø phaùp giôùi, ví nhö caùc phaùp dò thuïc nhö maét..., khoâng heà coù phaân bieät, khoâng taïo taùc gia haønh maø tuøy yù chuyeån bieán töï nhieân, cho neân goïi laø voâ duyeân. Trí Bình ñaúng taùnh töông öng vôùi taâm Töø vó ñaïi. Hoaëc coù thuyeát noùi: Chæ duyeân vôùi phaùp giôùi ñaõ ñöôïc duyeân nhöng vónh vieãn khoâng coù phaân bieät. Vì khoâng duyeân vôùi höõu tình vaø caùc phaùp cho neân goïi laø taâm Töø voâ duyeân. Laïi coù thuyeát noùi: Cuõng duyeân vôùi caùc phaùp. Veà nghóa nhö thaät: Cuõng duyeân vôùi höõu tình, nhöng khoâng coù phaân bieät, haønh töôùng ñeàu bình ñaúng, bieát roõ taát caû ñeàu laø giaû laäp. Vì taùnh cuûa höõu tình bình ñaúng, vì duyeân sinh cuøng phaùp taùnh bình ñaúng, vì taùnh Chaân nhö Voâ ngaõ bình ñaúng cho neân goïi laø trí bình ñaúng. Trí naøy töông öng ñeán caûnh ñaõ ñöôïc duyeân coù ñuû ba taâm Töø, chæ laø haïnh bình ñaúng chöù khoâng phaân bieät, cho neân noùi laø voâ duyeân. Trí bình ñaúng taùnh trong Nhö Lai ñòa töông öng vôùi taâm Töø vó ñaïi, caùc töôùng thaønh töïu vieân maõn cho neân ñeàu luoân luoân hieän haønh. Ñöùc Nhö Lai ñaõ voán coù taâm Töø vó ñaïi voâ duyeân, coøn laïi hai taâm Töø khoâng noùi ñeán maø

töï nhieân thaønh töïu. Do ba taâm Töø naøy maø Ñöùc Nhö Lai cöùu ñoä bình ñaúng cho taát caû höõu tình, khoâng nhöõng ban vui ñoái vôùi thieåu soá chuùng sinh, maø coøn chuyeån bieán phoå caäp caùc phaùp Voâ ngaõ cho heát thaûy höõu tình trôû thaønh taùnh Chaân nhö bình ñaúng. Vì luoân luoân hieän haønh cöùu ñoä taát caû cho neân goïi laø taâm Töø vó ñaïi, khoâng phaûi nhö Thanh vaên vaø haøng phaøm phu..., chæ taïm thôøi chuyeån vaän vieäc laøm ban vui moät phaàn ít, chöù khoâng coù khaû naêng cöùu ñoä taát caû höõu tình. Vì hôn haún taát caû haøng Thanh vaên..., vì cöùu ñoä taát caû caùc höõu tình, trong suoát thôøi gian daøi ñaõ tích tuï tö löông phöôùc-tueä, maø ñöôïc thaønh töïu vieân maõn, cho neân goïi laø söï cöùu giuùp roäng lôùn. Nhö vaäy, ñaõ noùi veà haïnh cöùu giuùp roäng lôùn vôùi taâm Töø vó ñaïi truøm khaép taát caû moïi nôi, chuyeån vaän khoâng heà sai bieät, cho neân goïi laø bình ñaúng, vaø chính söï bình ñaúng naøy ñöôïc goïi laø phaùp taùnh. Hoaëc giaû ñaõ noùi taâm Töø vó ñaïi cöùu giuùp roäng lôùn, laáy phaùp taùnh bình ñaúng laøm sôû duyeân, caên cöù vaøo caûnh cho neân goïi laø phaùp taùnh bình ñaúng. Nhôø taâm Töø vó ñaïi naøy, theo nhö tröôùc tu taäp thaønh töïu vieân maõn cho neân trí Bình ñaúng taùnh thaønh töïu vieân maõn. Kinh: “Taâm Ñaïi Bi khoâng ñoái ñaõi cho neân phaùp taùnh bình ñaúng thaønh töïu vieân maõn”.

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 323

Luaän: Taâm Bi cuûa haøng Thanh vaên..., khoâng coù theå cöùu vôùt taát caû höõu tình, chæ duyeân vôùi moät phaàn haønh töôùng cuûa coõi Duïc maø taïm thôøi chuyeån bieán. Taâm Bi vó ñaïi cuûa Nhö Lai coù naêng löïc cöùu ñoä truøm khaép taát caû höõu tình, duyeân suoát caû ba coõi, truøm khaép moïi haønh töôùng vaø luoân luoân maø chuyeån bieán. Noùi khoâng ñoái ñaõi laø khoâng heà quaùn saùt ñoái ñaõi maø luoân luoân cöùu ñoä, khoâng lìa boû, nghóa laø khoâng coù gì ñoái ñaõi maø tuøy theo söï thích öùng cuûa chuùng sinh ñeå cöùu giuùp thoaùt khoûi ba khoå, ñoái vôùi moïi höõu tình ñau khoå vaãn luoân luoân duøng taâm Bi chuyeån hoùa chöù khoâng rôøi boû. Gioáng nhö Tröôûng giaû thöông yeâu con moät, ñoái vôùi caùc höõu tình ñeàu vaän chuyeån bình ñaúng, vì caûnh giôùi höõu tình khoâng coù giôùi haïn. Luùc höõu tình thaønh thuïc khoâng taïm thôøi döøng boû, höõu tình ñöôïc thaønh thuïc nhöng taâm Bi chöa töøng coù luùc sai laïc. Ñöùc Nhö Lai thöôøng xuyeân töông öng vôùi taâm Bi vó ñaïi, khoâng theå noùi laø taïm thôøi khôûi hieän hay taïm thôøi vaän chuyeån. Nhö kinh noùi: Thieän nam! Khoâng cho neân noùi raèng chö Phaät Theá Toân hieän coù taâm Bi vó ñaïi, ñoái vôùi caùc höõu tình taïm thôøi khôûi hieän, taïm thôøi vaän chuyeån. Vì sao? Vì taâm Ñaïi Bi aáy luoân vaän chuyeån maõi. Taâm Ñaïi Bi cuûa chö Phaät, Theá Toân truøm khaép cho ñeán nhöõng keû khoâng coù caên cô, chöa thieát laäp thieän caên vaø chung cuoäc khoâng chöùng ngoä ñöôïc Boà-ñeà Voâ thöôïng. Ñöùc Nhö Lai sau khi chöùng ñöôïc Boà-ñeà, luoân caûm nghó nhö vaäy: Ta seõ an laäp caùc thieän caên voán coù cho heát thaûy höõu tình. Neáu coù ai chöa giaùc ngoä ñöôïc taát caû caùc phaùp, thì Ta seõ khai ngoä cho hoï. Ñöùc Nhö Lai ñaõ thöôøng xuyeân khôûi taâm Bi vó ñaïi ñoái vôùi caùc höõu tình nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng, nhö Kheá Kinh: Suoát ngaøy ñeâm, Nhö Lai luoân luoân quaùn saùt theá gian trong saùu thôøi, taïi sao hoâm nay môùi noùi taâm Bi vó

ñaïi luoân luoân vaän chuyeån? Ñaây laø noùi taùc duïng trong saùu thôøi luoân luoân töông tuïc keùo daøi khoâng giaùn ñoaïn, cho neân khoâng heà traùi ngöôïc nhau. Taâm Töø vó ñaïi vaø taâm Bi vó ñaïi, laáy thieän caên khoâng giaän-khoâng gaây toån haïi-khoâng si meâ laøm töï taùnh, coøn haønh töôùng ban vui-cöùu khoå thì coù khaùc nhau, ñeàu coù ñuû ba loaïi duyeân vôùi höõu tình... Töø laø khoâng giaän, Bi laø khoâng haïi. Töø thì duyeân vôùi khoâng an vui maø mong ban cho nieàm vui. Bi thì duyeân vôùi coù ñau khoå maø mong cöùu vôùt noãi khoå ñoù. Coøn taâm Ñaïi Bi khoâng ñoái ñaõi vôùi söï vaän chuyeån khoâng sai bieät, cho neân goïi laø bình ñaúng. Ñaây chính laø phaùp taùnh, hoaëc duyeân vôùi phaùp taùnh bình ñaúng laøm

caûnh. Nhôø taâm Ñaïi Bi naøy theo nhö tröôùc tu taäp thaønh töïu vieân maõn cho neân trí Bình ñaúng taùnh thaønh töïu vieân maõn. Kinh: “Tuøy theo nhöõng gì caùc chuùng sinh öa thích, Nhö Lai thò hieän phaùp taùnh bình ñaúng thaønh töïu vieân maõn”. Luaän: Tuøy theo caùc höõu tình thích troâng thaáy söï sai bieät veà saéc thaân cuûa Ñöùc Nhö Lai, Nhö Lai seõ thò hieän saéc thaân nhö vaäy. Tuy ôû quaû vò khoâng hyù luaän, do naêng löïc taêng thöôïng cuûa trí bình ñaúng, trí Ñaïi vieân caûnh töông öng vôùi Thöùc thanh tònh maø Ñöùc Nhö Lai bieán hieän saéc thaân vi dieäu nhö löu ly..., khieán thieän caên cuûa caùc höõu tình ñeàu ñöôïc thaønh thuïc. Töï taâm Bieán hieän thaân töôùng nhö vaäy, nghóa laø ngoaøi töï taâm ñöôïc troâng thaáY thaân Nhö Lai, nhö Kheá Kinh: Do naêng löïc thieän caên trong taâm Töø cuûa caùc Nhö Lai ñaõ thò hieän, khieán cho töï taâm cuûa haøng trôøi-ngöôøi..., bieán ñoåi khaùc nhau maø ñöôïc troâng thaáY thaân Nhö Lai nhö saéc vaøng roøng ... Laïi nhö Kinh: Neáu söï öùng hoùa vì voâ löôïng höõu tình, caàn troâng thaáy saéc thaân quyù baùu nhö löu ly-maït-ni, thì Nhö Lai coù naêng löïc voâ ngaïi thò hieän caùc loaïi saéc töôùng quyù baùu nhö löu ly-maït-ni, khieán cho töï taâm cuûa höõu tình ñoù cuõng bieán hieän nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng. Nhö vaäy, thò hieän taát caû hình töôùng bình ñaúng cuûa Nhö Lai. Bình ñaúng nhö vaäy chính laø phaùp taùnh. Vì theá cho neân goïi laø phaùp taùnh bình ñaúng. Nghóa laø tuøy theo höõu tình ñöôïc hoùa ñoä öa troâng thaáy hình töôùng- saéc thaân, caùc Nhö Lai ñeàu laäp töùc thò hieän hình töôùng cuøng moät xöù sôû- cuøng moät thôøi gian-cuøng moät chuûng loaïi, khieán cho töï taâm hoï bieán hieän ra vieäc laøm lôïi ích an vui nhö vaäy. Nhö chuûng töû ñaõ thaønh thuïc töôùng chung trong thöùc A-laïi-da cuûa caùc höõu tình, taát caû ñeàu bieán hieän ra töôùng cuûa theá giôùi..., cuøng chung moät choã, gioáng nhö nhau maø khoâng ngaên ngaïi nhau. Ñaây cuõng nhö vaäy. Nhö töôùng nôi saéc thaân cuûa Nhö Lai, caùc vieäc khaùc cuõng vaäy. Nhôø söï thò hieän naøy theo nhö tröôùc tu taäp thaønh töïu vieân maõn, cho neân trí Bình ñaúng taùnh thaønh töïu vieân maõn. Kinh: “Taát caû chuùng sinh cung kính tieáp nhaän nhöõng phaùp Nhö lai thuyeát giaûng, cho neân phaùp taùnh bình ñaúng thaønh töïu vieân maõn”. Luaän: Neáu coù chuûng loaïi ngöõ nghieäp nhö vaäy, thì coù naêng löïc laøm cho thieän caên cuûa höõu tình ñöôïc thaønh thuïc. Nghe xong ñeàu caûm thaáy hoan hyû vì ñöôïc nieàm vui tin töôûng thanh tònh. Ñöùc Nhö Lai ñaõ thò hieän ngöõ nghieäp nhö vaäy, laøm cho höõu tình ñeàu ñöôïc nghe. Tuy khoâng hyù luaän phaân bieät nhöng do

naêng löïc cuûa taâm Bi vaø theä nguyeän, cho neân Nhö Lai thò hieän nhö vaäy, ñaõ giaùo hoùa

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 325

höõu tình baèng söùc maïnh thaéng giaûi cuûa mình maø bieán hieän khaùc laï nhö vaäy, nghóa laø ngoaøi töï taâm hoï nghe ñöôïc tieáng noùi cuûa Phaät. Ñöùc Nhö Lai ñaõ noùi baèng taát caû ngoân ngöõ thích hôïp vôùi moïi caên cô trình ñoä, caùc haøng ngöôøi-trôøi... ñeàu khoâng coù gì traùi nghòch, cho neân noùi laø cung kính tieáp nhaän. Neáu khoâng phuø hôïp vôùi caên cô thì Nhö Lai khoâng thò hieän, cho neân lôøi noùi cuûa chö Phaät khoâng hoang phí. Tuy coù chuùng sinh khoâng vaâng theo lôøi Phaät daïy, nhöng ñaây laø Nhö Lai hoùa hieän, hoaëc seõ coù lôïi ích, veà sau nhaát ñònh phaûi tin töôûng tieáp nhaän. Noùi moät caùch toång quaùt thì taát caû chuùng sinh ñeàu toû loøng toân kính vaø tieáp nhaän lôøi Phaät ñaõ giaûng daïy. Lôøi noùi nhö vaäy laø do ñaïo lyù tröôùc chö Phaät cuøng hoùa hieän, cho neân goïi laø bình ñaúng. Bình ñaúng nhö vaäy, thì goïi laø phaùp taùnh. Nhôø söï thò hieän, naøy theo nhö tröôùc tu taäp thaønh töïu vieân maõn, cho neân trí Bình ñaúng taùnh thaønh töïu vieân maõn. Kinh: “Traïng thaùi vaéng laëng yeân tónh cuûa theá gian ñeàu chung moät vò, cho neân phaùp taùnh bình ñaúng thaønh töïu vieân maõn”. Luaän: Naêm uaån höõu laäu goïi laø theá gian, töøng nieäm töøng nieäm ñoái trò vôùi hai loaïi hö hoaïi, chính laø söï dieät haún cuûa naêm uaån goïi laø söï tónh laëng. Do ñoù, ôû ngay trong naêm uaån naøy maø tónh laëng, chính laø Thaùnh ñaïo vaø taùnh Y tha khôûi cuûa Nieát-baøn. Söï tónh laëng cuûa theá gian cuøng trôû veà vôùi Chaân nhö, vì taùnh vieân thaønh thaät cho neân goïi laø moät vò. Laïi nöõa, theá gian laø bieán keá sôû chaáp, nhöng taùnh caên baûn naøy khoâng coøn, cho neân goïi laø tónh laëng. Traïng thaùi tónh laëng nhö vaäy ñaõ laøm saùng toû Chaân nhö khoâng heà sai bieät cho neân goïi laø moät vò. Ñaây chính laø phaùp taùnh bình ñaúng. Do moät vò naøy, nhö tröôùc tu taäp thaønh töïu vieân maõn, cho neân trí Bình ñaúng taùnh thaønh töïu vieân maõn. Kinh: “Caùc phaùp khoå-vui cuûa theá gian ñeàu chung moät vò, cho neân phaùp taùnh bình ñaúng thaønh töïu vieân maõn”. Caùc phaùp theá gian noùi giaûn löôïc coù taùm loaïi: 1. Lôïi. 2. Suy. 3. Cheâ bai. 4. Ñeà cao. 5. Khen ngôïi. 6. Cheá nhaïo. 7. Khoå. 8. Vui. Vieäc ñöôïc vöøa yù goïi laø lôïi. Vieäc khoâng vöøa yù goïi laø suy. Khoâng baøi baùc tröôùc maët goïi laø cheâ bai. Khoâng ca ngôïi tröôùc maët goïi laø ñeà cao.

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 326

Ca ngôïi tröôùc maët goïi laø khen ngôïi. Baøi baùc tröôùc maët goïi laø cheá nhaïo. Thuùc baùch-böùc naõo thaân taâm goïi laø khoå. Thaân taâm vöøa yù thích thuù goïi laø vui. Taùm loaïi nhö vaäy toång quaùt coù hai loaïi: Boán ñieàu traùi nghòch goïi laø khoå, boán ñieàu thuaän loøng goïi laø vui, vì noù naûy sinh söï haân hoan hay buoàn baõ. Hoaëc noùi giaûn löôïc, trong aáy sau cuøng khoå-vui laø moät ñoâi, nhöng baäc Thaùnh ôû trong ñoù luoân luoân laø moät vò, ñöôïc lôïi, khoâng cho laø cao, gaëp suy khoâng cho laø thaáp. Nhö vaäy cho ñeán duø khoå maø khoâng giaän döõ, duø vui maø khoâng yeâu thích. Nhö Kheá Kinh: Baäc Thaùnh ôû trong theá gian ñeàu

bình ñaúng moät vò gioáng nhö hö khoâng. Coøn haøng phaøm phu ngu muoäi soáng trong theá gian luoân chaáp coù sai bieät. Vì Thaùnh nhaân ñaõ xa lìa bieán keá sôû chaáp, ñoái vôùi taùm phaùp cuûa theá gian trong taát caû moïi nôi ñeàu chung moät vò. Chính ñieàu naøy goïi laø phaùp taùnh bình ñaúng. Nhôø moät vò naøy theo nhö tröôùc tu taäp thaønh töïu vieân maõn, cho neân trí Bình ñaúng taùnh thaønh töïu vieân maõn. Kinh: “Tu taäp gieo troàng voâ löôïng coâng ñöùc ñeán cöùu caùnh, cho neân phaùp taùnh bình ñaúng, thaønh töïu vieân maõn”. Luaän: Coâng ñöùc töùc laø caùc phaùp coâng ñöùc cuûa ba möôi baûy phaùp phaàn Boà-ñeà... Huaân taäp chuûng töû, nuoâi lôùn thaønh thuïc giaûi thoaùt goïi laø tu taäp gieo troàng. Trí Bình ñaúng taùnh tuy khoâng phaân bieät, nhöng do dieäu löïc taêng thöôïng cuûa trí Phaät vaø Boà-taùt, nhö haït chaâu nhö yù, khieán cho coâng ñöùc trong thaân khaùc ñöôïc sinh tröôûng thaønh thuïc giaûi thoaùt. Noùi cöùu caùnh, laø vì coù theå chöùng ñaéc Nieát-baøn cuûa ba Thöøa. Ñaõ khieán ñöôïc giaûi thoaùt, khieán ñöôïc nieàm vui theá gian, khoâng noùi maø töï nhieân thaønh töïu trí nhö vaäy, goïi laø phaùp taùnh bình ñaúng, vì ñaõ xa lìa taùnh bieán keá sôû chaáp. Hoaëc caùc Boà-taùt ñaõ tu taäp, gieo troàng coâng ñöùc thuø thaéng cuûa voâ löôïng phaàn phaùp Boà-ñeà... cho ñeán cöùu caùnh, thì ñieàu naøy goïi laø phaùp taùnh bình ñaúng. Nhôø coâng ñöùc naøy theo nhö tröôùc tu taäp thaønh töïu vieân maõn, cho neân trí Bình ñaúng taùnh thaønh töïu vieân maõn. Kinh: “Laïi nöõa, naøy Boà-taùt Dieäu Sinh! Trí Dieäu quaùn saùt aáy...”. Luaän: Döïa vaøo möôøi loaïi nhaân cho neân bieát! Phaân bieät veà trí Dieäu quaùn saùt coù möôøi loaïi nhaân: 1. Nhaân kieán laäp. 2. Nhaân sinh khôûi. 3. Nhaân hoan hyû. 4. Nhaân phaân bieät. 5. Nhaân thoï duïng. 6. Nhaân sai bieät veà coõi

7. Nhaân sai bieät veà caûnh giôùi. 8. Nhaân röôùi côn möa phaùp vó ñaïi. 9. Nhaân haøng phuïc oaùn ñòch. 10. Nhaân ñoaïn tröø taát caû nghi ngôø. Kinh: “Ví nhö vaäy giôùi duy trì caûnh giôùi cuûa chuùng sinh. Nhö vaäy, trí Dieäu quaùn saùt cuûa Nhö Lai tuøy yù duy trì taát caû moân Ñaø-la-ni, moân Tam-ma-ñòa vaø bieän taøi voâ ngaïi laø caùc phaùp nhieäm maàu cuûa chö Phaät”. Luaän: Trong ñoaïn kinh naøy Nhö Lai chæ roõ veà töôùng cuûa nhaân kieán laäp. Ví nhö vaäy giôùi duy trì caûnh giôùi cuûa chuùng sinh; nhö töï taâm cuûa caùc höõu tình maø bieán hieän töôùng cuûa caùc theá giôùi nhö beân döôùi phong luaân..., coù theå duy trì töï taâm maø bieán hieän taát caû caûnh giôùi cuûa caùc höõu tình nhö maét... Nhö vaäy, trí Dieäu quaùn saùt cuûa Nhö Lai coù naêng löïc duy trì taát caû caùc moân Ñaø-la-ni, noùi roäng cho ñeán caùc phaùp nhieäm maàu cuûa chö Phaät, vì töông öng vôùi caùc moân aáy vaø coù theå daãn khôûi. Ñaø-la-ni: Nieäm tueä taêng thöôïng, coù theå tuøy yù giöõ gìn toång quaùt veà voâ löôïng phaùp Phaät, khieán cho khoâng queân maát. ÔÛ trong moät phaùp duy trì taát caû phaùp, trong moät lôøi vaên bao haøm taát caû lôøi vaên, trong moät nghóa chöùa ñöïng taát caû nghóa, thaâu nhieáp gìn giöõ voâ löôïng caùc coâng ñöùc cho neân goïi laø voâ taän taïng. Ñaø-la-ni naøy noùi toùm löôïc coù boán loaïi: 1. Ñaø-la-ni phaùp. 2. Ñaø-la-ni nghóa. 3. Ñaø-la-ni chuù. 4. Ñaø-la-ni coù theå chöùng ñöôïc nhaãn cuûa Boà-taùt. Nhö trong Luaän Du Giaø noùi roäng veà töôùng cuûa Nhaãn ñoù. Laøm theá naøo chæ trong moät phaùp..., maø coù

theå tuøy yù duy trì ñöôïc taát caû caùc phaùp...? Nghóa laø vôùi dieäu löïc khoâng theå nghó baøn cuûa chö Phaät vaø Boà-taùt khieán cho Nieäm tueä taêng thöôïng, ôû trong moät phaùp töôùng thuoäc töôùng phaàn cuûa töï taâm hieän ra taát caû caùc phaùp. Vaên nghóa cuõng nhö vaäy. Laïi coù khaû naêng thò hieän phaùp moân coâng ñöùc voâ löôïng voâ taän. Vì töï theå cuûa kieán phaàn cuõng ñaày ñuû voâ bieân coâng naêng thuø thaéng, tuøy yù duy trì taát caû khieán cho khoâng queân maát. Vôùi dieäu löïc cuûa Nieäm tueä khoâng theå nghó baøn nhö vaäy, goïi laø Ñaø-la-ni. Tam-ma-ñòa: Nghóa laø Ñònh taêng thöôïng töùc laø haønh trì maïnh meõ caùc Tam-ma-ñòa coù khaû naêng hôn haún caùc Tam-ma-ñòa cuûa taát caû theá

gian-xuaát theá gian. Vì caùc Tam-ma-ñòa khaùc khoâng theå hôn cho neân goïi laø haønh trì maïnh meõ. Laïi nöõa, Phaät vaø Boà-taùt laø nhöõng baäc haønh hoùa duõng maõnh, cho neân goïi laø haønh trì maïnh meõ. Chæ coù Boà-taùt ñòa thöù möôøi vaø Phaät môùi chöùng ñöôïc ñònh naøy. Caùc Tam-ma-ñòa khaùc tuøy theo kinh maø noùi, thuaän theo ñeå giaûi thích teân cuûa caùc ñònh, thì Ñaø-la-ni vaø Tam-ma-ñòa, ñeàu goïi laø Moân, nhö ba moân Khoâng-Voâ nguyeän, voâ töôùng, vì coù naêng löïc phaùt sinh thoâng suoát voâ löôïng ñöùc, cuøng loaïi vaø khaùc loaïi. Voâ ngaïi bieän thuyeát, töùc laø boán voâ ngaïi Phaùp-Nghóa-Töø-Bieän. Do boán loaïi naøy coù khaû naêng bieän luaän, giaûng dieãn veà phaùp nhieäm maàu cho chuùng sinh cho neân goïi laø bieän thuyeát. Phaùp nhieäm maàu cuûa chö Phaät töùc laø voâ löôïng phaùp Phaät nhö möôøi löïc, boán phaùp Voâ uùy cuûa Nhö Lai..., noùi taát caû hoaëc noùi töøng phaùp moät. Trí Dieäu quaùt saùt chuyeån töø yù thöùc ñaït ñöôïc taùc duïng roäng lôùn, coù theå tuøy yù gìn giöõ taát caû coâng ñöùc. Thöùc thöù saùu laø YÙ thöùc töông öng vôùi trí naøy, töông öng vôùi heát thaûy coâng ñöùc vaø coù khaû naêng daãn phaùt caùc coâng ñöùc cho neân goïi laø coù theå tuøy yù giöõ gìn. Kinh: “Laïi nhö theá giôùi laø nhaân duyeân cuûa thöùc laøm cho caùc chuùng sinh laäp töùc hieän khôûi taát caû caùc loaïi vôùi voâ löôïng töôùng. Nhö vaäy, trí Dieäu quaùn saùt cuûa Nhö Lai coù theå laøm nhaân duyeân cuûa thöùc laäp töùc hieän khôûi taát caû caùc loaïi vôùi voâ löôïng töôùng ñaõ ñöôïc nhaän bieát khoâng ngaên ngaïi trong dieäu trí.” Luaän: Trong naøy chæ roõ veà töôùng cuûa nhaân sinh khôûi. Trí Dieäu quaùn saùt coù khaû naêng laøm nhaân cho thöùc laäp töùc hieän khôûi taát caû caùc töôùng ñaõ ñöôïc nhaän bieát. Theá giôùi töùc laø caùc khí theá gian. Nhö khí theá gian coù theå laøm nhaân phaùt sinh nôi thöùc cuûa chuùng sinh veà voâ löôïng töôùng trong hö khoâng vaø treân caùc luïc ñòa. Nhö vaäy, trí Dieäu quaùn saùt cuûa Nhö Lai, trong moät thôøi gian laäp töùc höôùng veà taát caû caûnh giôùi, gioáng nhö trong hö khoâng coù theå hieåu roõ khoâng ngaên ngaïi, coù theå laøm nhaân sinh ra thöùc töôùng cuûa taát caû caùc loaïi theá gian vaø voâ löôïng caûnh giôùi ñaõ ñöôïc duyeân cuûa xuaát theá gian. Nghóa naøy yù noùi: Trí Dieäu quaùn saùt cuûa taát caû Nhö Lai coù naêng löïc laäp töùc bieát roõ taát caû caùc caûnh giôùi, gioáng nhö caûnh giôùi ñaõ ñöôïc nhaän bieát coù raát nhieàu töôùng, nhö duøng maøu saéc hoa ra caûnh saéc coù caùc loaïi töôùng. Theå cuûa trí nôi kieán phaàn coù khaû naêng laøm nhaân sinh ra töôùng thöùc nhö vaäy. Caùi naøy coù theå hieän baøy caùi kia, cho

neân noùi laø nhaân phaùt sinh, chöù khoâng phaûi laø nhaân töï mình sinh ra, maø töø chuûng töû sinh ra. Ñaây töùc laø nhaân cuûa duyeân cho neân goïi nhaân duyeân.

SOÁ 1530 - LUAÄN PHAÄT ÑÒA KINH - Quyeån 5 329

Do kieán phaàn khôûi hieän töôùng phaàn, hoaëc töø Theå phaùt sinh Duïng. Tuy khoâng coù Theå khaùc maø vì khoâng nhö nhau cho neân cuõng ñöôïc laøm nhaân, nhö töø töôùng phaàn sinh ra kieán phaàn. Ñaây cuõng nhö vaäy. Kinh: "Laïi nhö theá giôùi coù nhieàu loaïi coù theå ngaém nhìn, nhö vöôøn- röøng-ao..., maø trang nghieâm cho theá giôùi thaät ñaùng yeâu thích. Nhö vaäy, trí Dieäu quaùn saùt cuûa Nhö Lai, vôùi caùc loaïi coù theå ngaém nhìn, nhö Ba- la-maät-ña, phaùp phaàn Boà-ñeà, möôøi löïc-phaùp voâ uùy, caùc phaùp baát coäng maø trang nghieâm, thaät ñaùng yeâu thích". Luaän: Trong naøy chæ roõ veà töôùng cuûa nhaân hoan hyû. Nhö caùc loaïi coù theå ngaém nhìn cuûa khí theá gian nhö vöôøn-röøng-ao..., trang söùc ñan xen haøng haøng lôùp lôùp, vôùi aùnh saùng röïc rôõ uy nghieâm, khieán cho caùc höõu tình ñeàu caûm thaáy hoan hyû yeâu thích. Nhö vaäy, trí Dieäu quaùn saùt cuûa Nhö Lai, ñuû caùc loaïi coù theå ngaém nhìn nhö Ba-la-maät-ña, phaùp phaàn Boà-ñeà..., ñöôïc trang söùc hieän baøy ñan xen vôùi haøo quang uy nghieâm röïc rôõ, laøm cho caùc Boà-taùt ñeàu hoan hyû yeâu thích. Ba-la-maät-ña noùi giaûn löôïc coù saùu loaïi, nghóa laø boá thí..., hoaëc chia ra thaønh möôøi, töùc laø thaâm vaøo boán loaïi nhö Phöông tieän kheùo leùo... Hoaëc laïi môû roäng laøm thaønh taùm vaïn boán ngaøn, nhö kinh ñaõ noùi ñaày ñuû. Neáu phaân bieät rieâng leû thì soá Ba-la-maät laø voâ löôïng. Phaùp phaàn Boà-ñeà neâu toùm löôïc coù ba möôi baûy, noùi roäng cuõng laø voâ löôïng. Noùi möôøi löïc nghóa laø trí löïc xöù, phi xöù..., thuoäc veà maét tueä trong thaân Nhö Lai vaø cuï tri caên. Noùi khoâng sôï haõi laø boán loaïi voâ uùy, do naêm caên thaâu nhieáp vaø cuï tri caên töùc laø naêm caên nhö Tín... Phaùp baát coäng cuûa Phaät coù möôøi taùm loaïi nhö ñaõ noùi roäng trong kinh. Coâng ñöùc nhö vaäy, phaàn nhieàu thuoäc veà trí naøy thaâu nhieáp, töông öng vaø coù theå daãn phaùt. Vì vaäy, taát caû moïi ñieàu trang nghieâm nhôø vaøo trí naøy. Kinh: "Laïi nhö vaäy giôùi coù coàn ñaûo, maët trôøi, maët traêng, trôøi Töù Thieân vöông, trôøi Ba möôi ba, trôøi Daï-ma, trôøi Ñoå-söû-ña, trôøi Laïc-bieán-hoùa, trôøi Tha-hoùa-töï-taïi, trôøi Phaïm thaân... uy nghi ñeïp ñeõ ñan xen haøng haøng lôùp lôùp. Nhö vaäy, trí Dieäu quaùn saùt cuûa Nhö Lai, ñoái vôùi nhaân quaû thònh suy cuûa theá gian vaø xuaát theá gian, haøng Thanh vaên-Ñoäc giaùc vaø Boà-taùt tu chöùng vieân maõn troïn veïn ñeàu quaùn saùt söï uy nghieâm maàu nhieäm ñan xen vaøo nhau". Luaän: Trong naøy chæ roõ veà töôùng nhaân phaân bieät. Nhö khí theá gian coù voâ löôïng chaâu baõi..., trang söùc giao xen ñeïp ñeõ khoâng laãn loän. Chaâu,

nghóa laø boán chaâu lôùn, nhö chaâu Thieäm-boä... Baõi, nghóa laø taùm baõi nhoû nhö Giaø-maït-la... Löôïc neâu veà maët trôøi, maët traêng laø thaâu nhieáp caùc vì sao. Trôøi Töù Thieân vöông nghóa laø ñeàu an truù boán phía thuoäc taàng thöù tö treân nuùi Dieäu cao. Trôøi Ba möôi ba, nghóa laø boán phía treân ñænh nuùi naøy, moãi phía coù taùm Ñeá thích ñaïi Thieân vöông cö truù trong ñoù, cho neân coù soá

löôïng aáy. Trôøi Daï-ma, nghóa laø trong coõi trôøi naøy, thoï höôûng moïi dieäu laïc ñeàu tuøy theo thôøi gian, cho neân goïi laø Thôøi phaàn. Trôøi Ñoå Söû Ña, laø thaân cuoái cuøng cuûa Boà-taùt giaùo hoùa ôû ñoù, ña soá ñeàu tu taäp phaùp hyû tuùc cho neân goïi laø Hyû tuùc. Trôøi Laïc-bieán-hoùa, laø vui vôùi söï bieán hoùa cuûa mình laøm ra nhöõng nhaïc cuï ñeå töï mình vui ñuøa tuøy thích. Trôøi Tha-hoùa-töï-taïi; thích laøm cho ngöôøi khaùc bieán hoùa taïo ra nhöõng nhaïc cuï, bieåu hieän söï töï taïi cuûa mình. Trôøi Phaïm Thaân, vì xa lìa duïc voïng vaéng laëng yeân tónh, cho neân goïi laø Phaïm. Thaân laø nhieàu ñaúng laø cuøng choïn laáy caùc coõi trôøi treân ñaây. Nhö vaäy, trí Dieäu quaùn saùt cuûa Nhö Lai coù theå quaùn saùt truøm khaép taát caû nhaân quaû thònh suy cuûa theá gian vaø xuaát theá gian. Ba Thöøa tu chöùng vieân maõn, trang trí vi dieäu ñan xen laãn nhau khoâng heà taïp loaïn. Nhaân quaû cuûa coõi aùc goïi laø söï suy vi cuûa theá gian. Nhaân quaû cuûa coõi thieän, goïi laø söï höng thònh cuûa theá gian. Laïi nöõa, theá gian tan hoaïi vaø theá gian thaønh laäp, theo thöù töï nhö vaäy goïi laø suy- thònh. Laïi nöõa, toån giaûm goïi laø suy, taêng tröôûng goïi laø thònh. Nhaân quaû cuûa Nhò thöøa goïi laø söï suy yeáu cuûa xuaát theá gian. Nhaân quaû cuûa Ñaïi thöøa goïi laø söï höng thònh cuûa xuaát theá gian. Laïi nöõa, luøi laïi goïi laø suy, tieán tôùi goïi laø thònh. Noùi chöùng ngoä vieân maõn, töùc laø quaû vò. Ba Thöøa tröôùc goïi laø hieån baøy quaû vò cuûa nhaân. Laïi nöõa, chöùng ngoä vieân maõn, laø chæ noùi veà quaû vò Phaät. Trí Dieäu quaùn saùt, quaùn saùt phaùp töôùng dò bieät cuûa caùc phaùp naøy. Trí nhö caûnh ñoù, haønh töôùng khoâng xen taïp maø hieån hieän roõ raøng. Vì vaäy noùi laø trang trí vi dieäu, ñan xen laãn nhau.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.